

اثرات خشونت خانگی بر کودکان و نوجوانان

Photo: vadimphoto1/depositphotos.com

زخم خوردگان از تماشای خشونت

نعیمه دوستدار

تصور غالب ما این است که تنها کودکی آسیب دیده از خشونت خانگی است که مستقیم مورد خشونت قرار بگیرد و اغلب از یاد می بریم که تماشاگر خشونت بودن، خود اعمال خشونت است. اما شیوه های اثر خشونت بر روح و روان و جسم کودکی که خشونت را بر عضو دیگری از خانواده به ویژه مادر می بیند، می تواند بسیار متنوع باشد.

کودکانی که در معرض خشونت خانگی قرار دارند محیطی غیرقابل پیش بینی، پرتنش و پر از ترس و اضطراب را تجربه می کنند. این موضوع می تواند منجر به ترومای عاطفی و روحی شدیدی در زندگی کودک شود. این آثار خشونت اغلب به ترومایی شبیه است که کودکان آسیب دیده از خشونت مستقیم تجربه می کنند.

کودکان در معرض خشونت خانگی شانس زندگی در محیطی ایمن و امن از لحاظ احساسی، فیزیکی و قابل پیش بینی بودن را از دست می دهند. آنها همواره در حال پیش بینی زمان وقوع درگیری بعدی میان والدین خود هستند یا سعی می کنند خود و خواهر و برادرها را از آسیب دور نگه دارند. معمولاً هدف اصلی آنها به خیر گذراندن روز پیش روست؛ بنابراین وقت کافی برای تفریح، آرامش و برنامه ریزی برای آینده ندارند.

ترومای روانی و عاطفی

کودکانی که در محیط پر خشونت زندگی می کنند به این دلیل که محیط زندگی شان همواره آمیخته به ترس و تنش است، اغلب ترومای روانی و عاطفی شدیدی را تجربه می کنند.

این کودکان شاهد ترس، تهدید و آزار جنسی یا جسمی مادر خود هستند. آنها بیش از اندازه کلمات خشن و صدای درگیری را می شنوند و آسیب های پس از آزار و خشونت را می بینند.

این کودکان همچنین شاهد زخم های مادر و واکنش های تروماتیک او نسبت به خشونت هستند و خود به عنوان ابزاری برای آسیب به مادر توسط فرد آزارگر مورد استفاده قرار می گیرند.

در یک تحقیق انجام شده توسط گروه خشونت خانگی کوینزلند، ۰۹ درصد کودکانی که در خانه پر خشونت زندگی می کنند، تماشاگر خشونت علیه مادر خود هستند.

در تحقیق دیگری که در سال ۲۰۰۲ در موسسه جرم شناسی استرالیا انجام شد، مشخص شد ۵۱ درصد از جوانان مورد مطالعه خشونت خانگی را تجربه کرده اند و ۲۳ درصد از آنها کسی را می شناسند که در کودکی شاهد خشونت خانگی بوده است.

تحقیق دیگری نیز نشان داده است کودکانی که شاهد خشونت علیه مادر خود هستند دچار مشکلات احساسی، جسمی یا رفتاری می شوند مشابه کودکانی که خود آسیب دیده از خشونت بوده اند.

خطر آسیب فیزیکی

کودکان ممکن است به طور اتفاقی یا به خواست آزارگر در میان یک درگیری و دعوا قرار بگیرند.

در مورد نوزادان اگر مادر بخواهد از کودک خود در میان دعوا محافظت کند احتمال آسیب جسمی کودک بالاتر می رود. کودکان معمولاً مورد اصابت اشیایی که پرت می شوند قرار می گیرند. نوجوانان نیز معمولاً زمانی که سعی می کنند از مادر خود مراقبت و محافظت کنند، دچار آسیب جسمی می شوند.

آنان که مستقیم آزار جسمی و جنسی می بینند

کودکان ممکن است به طور مستقیم هدف آزارگر قرار بگیرند یا مورد آزار جسمی و جنسی واقع شوند.

از دو دهه پیش، پژوهشگران همپوشانی میان خشونت خانگی و آزار کودکان را دریافتند.

[عضو کانال تلگرام خانه امن بشوید.](#)

مردانی که همسر یا شریک عاطفی خود را آزار می‌دهند به احتمال زیاد کودک خود را نیز مورد آزار و اذیت قرار می‌دهند.

حداقل نیمی از شوهران آزارگر، فرزندان خود را کتک می‌زنند.

پژوهشگران همچنین دریافته‌اند میزان خشونت نسبت به مادر با میزان خشونت به فرزندان در ارتباط است. در این میان دختر بچه‌ها و دختران بیشتر در معرض خشونت قرار دارند.

همچنین به نظر می‌رسد خشونت علیه مادران با خشونت جنسی نسبت به کودکان دختر مرتبط است.

اگر پدر، مادر را مورد خشونت قرار بدهد، دختر خانواده ۵.۶ برابر بیشتر نسبت به دختران یک خانواده سالم در معرض خطر آزار جنسی است.

خشونت علیه کودکان پس از جدایی

شواهدی وجود دارد که نشان می‌دهد آزارگران در صورت احساس خطر جدایی یا پس از جدا شدن از شریک عاطفی یا همسر خود، از خشونت به عنوان ابزاری استفاده می‌کنند که شریک خود را مجبور به بازگشت به زندگی کنند.

آزارگر ممکن است کودک را از مادر بدزدد تا زن را به این دلیل که او را ترک کرده تنبیه کند.

در پرونده‌های متعددی در زمینه خشونت خانگی، کودک توسط آزارگر به قتل رسیده است.

در صورت جدایی خطر برای کودکان قابل توجه است و باید به این مساله توجه و دقت کافی داشت.

واکنش کودکان و نوجوانان به خشونت خانگی

کودکان آسیب‌دیده از خشونت خانگی واکنش‌های متفاوتی به این مساله نشان می‌دهند. آنها در موارد زیادی خود را مقصر اصلی وقوع خشونت می‌دانند. این کودکان ممکن است دچار احساس ضعف، ناتوانی، غم و اندوه شدید، ترس و وحشت بسیار، نگرانی، شرم و خشم شوند.

علاوه بر این عدم تمرکز، پرخاشگری، بیش‌فعالی، نافرمانی، اضطراب خواب و کابوس‌های شبانه، احساس جداافتادگی، کمبود اعتماد به نفس، بی‌احساسی، نگرانی و تردید از عوارض خشونت خانگی بر کودکان هستند.

کودکان آسیب‌دیده معمولاً یک زندگی فانتزی در ذهن خود شکل می‌دهند که در آن خانه و خانواده وضعیت بهتری دارد.

ناامیدی نسبت به آینده و واکنش‌های جسمی نیز از آسیب‌های خشونت خانگی در کودکان هستند.

بیشتر بخوانید:

[مواد، الکل، خشونت](#)

[قوانین کشور هلند در مقابله با خشونت خانگی](#)

[خشونت، اتفاق پیش یا افتاده جامعه مصر](#)

واکنش نوجوانان به خشونت خانگی اما خود را با افسردگی و اضطراب، انزوا و خشونت نسبت به والدین نشان می‌دهد.

نوجوانان در تلاش برای حفاظت از مادر، بلوغ زودرس را تجربه می‌کنند تا به این شیوه بتوانند نقش حمایت‌گر را ایفا کنند. مهارت‌های ارتباطی پایین، درگیری‌های شدید با والدین، رابطه‌های زود هنگام برای فرار از خانه و خانواده و احساس شرمندگی نسبت به خانواده، خود

از اثرات خشونت خانگی بر نوجوانان است.

نوجوانانی که در محیط پرخشونت زندگی می‌کنند اغلب دچار اختلال خوردن یا مشکلات تحصیلی می‌شوند. احتمال اخراج از مدرسه به دلیل مشکلات رفتاری، فرار از مدرسه یا خانه، وقت‌گذرانی در خارج از خانه، مشارکت در رفتارهای خطرناک برای تحت تاثیر قرار دادن دوستان و خانواده، مصرف الکل و مواد مخدر، خشونت در روابط عاطفی و عاشقانه و خودکشی در این نوجوانان زیاد است.

چه عواملی میزان آسیب را بیشتر می‌کند؟

اینکه کودک تا چه میزان از خشونت خانگی آسیب می‌بیند به عوامل متعددی بستگی دارد. مثلا مدت زمانی که او در معرض خشونت بوده، سن کودک وقتی خشونت شروع شده و اینکه آیا خود کودک نیز مستقیما از خشونت آسیب دیده است و عوامل دیگری همچون فقر، اعتیاد والدین یا مشکلات روحی و روانی آنها، در این مساله تاثیرگذار است.

همچنین میزان ارتباط کودک با بستگان خود، میزان حمایت‌گری نهادها و جامعه، میزان انطباق‌پذیری کودک، دسترسی خانواده به خدمات رفاهی، مسکن، تحصیل و سلامت در آسیب‌پذیری از خشونت نقش دارند.

اما خشونت خانگی علاوه بر اینکه حاوی آسیب‌های احساسی و فیزیکی، اجتماعی و رفتاری است، می‌تواند الگوی رفتار کودک نیز قرار بگیرد. این بدان معناست که خود او ممکن است در بزرگسالی از خشونت به عنوان ابزاری برای رسیدن به خواسته‌هایش استفاده کند.

همچنین این احتمال وجود دارد که او در رابطه‌های آینده خود از خشونت به عنوان یک روش رفتاری درست و قابل قبول استفاده کند.

خبر خوب این است که تاثیرات احساسی و رفتاری خشونت خانگی بر کودکان قابل ترمیم است و می‌تواند به تدریج بهبود یابد اما این مساله منوط به آن است که کودک و مادر به محیطی امن انتقال پیدا کنند و خشونت دیگر اتفاق نیفتد.

اگر مادر و کودک مورد حمایت قرار بگیرند و از خدمات مشاوره استفاده کنند، میزان آسیب‌های خشونت کاهشی چشم‌گیر پیدا می‌کند.